

Шолю эл, порилык да гин вер!

40-ше (3376) №,
2018 ий 6 октябрь,
шуматкече.

ЯМДЕ-ЛИЙ

1933 ий 1 февраль годсек лектеш.

0+

Марий Элыште
5,2 тўжем
туныктышо тырша.

ТУНЫКТЫШО ТЫГАЕ ПОРО ДА УШАН

Н. СЕМЕНОВАН фотожо.

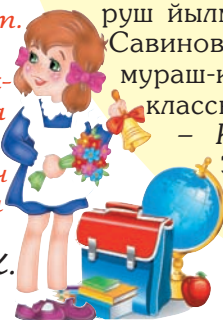
**5 октябрь – Туныктышын
тўнйамбал кечыже**

*У Торъял район
Токтарсола школын
тунемшыже-влак Венера
Рябинина, Дама Гарева,
Алина ден Стас
Черняевмыт марий йыл-
мым да литературым
туныктышо Татьяна
Вениаминовна Смородиновна
Туныктышын кечыж дене саламлат.*
* * *

*Мемнан школышто шуко тунык-
тышо пашам ышта. Химийым да
биологийым туныктышо Людмила
Ивановна Фоминых мыланем эн
чот келша. Тудо кажне урокшым
окайын эртарат.*

*Ангелина ФОМИНЫХ.
У Торъял, Токтарсола.*

Звенигово район Исменца школышто тўналтыш клас-
слам туныктышо Эльвира Викторовна Яковлева 28-ше ий
кажне кечын пашашкыже куанен вашка. Тўрлў койыш-
шоктышан 14 тунемше йўратыме туныктышыжым йўлышў
шинча дене вашлиеш. Нуно нылымше классыште тунемыт.
Теве Сергей Крылов – тале математик. Василиса
Крылова сълнымутлан шўман. Даша ден Софья
Монасовамыт спортсменке улыт. Кидмастар улмыж дене
Карина Тихонова ойыртемалтеш. Тимур Астраханцев
руш йылмым сайын пала. Гриша Сидоров, Ангелина
Савинова, Карина Тихонова, Полина Николаева
мураш-кушташ йўратат. Надя Филиппова тений ты
классыш Волжск ола гыч тунемаш толын.

– Кажне тунемшем дене кугешнем, – ойла
Э.В.Яковлева. – Нунын селгымашышт – тиде
мыйын паша лектышем. Илен-толын, туне-
мшем-влак мыйым шарналтат гын, тиде эн
кугу пагалымаш лиеш.

Л.ГРИГОРЬЕВА.

Удажак огыл!

74 команде коклаште Пётъял школдын командыже 16-шо лийын.

4 гыч 24 сентябрь марте Анапа олаште ялысе школлаште тунемше-влакын «Президентские состязания» всероссийский тангасымашышт эртен. Марий Эл Республикын чапшым Волжский районысо Пётъял школын тунемшыже-влак

Алёна Удалова, Ева Максимова, Настя Ярутова, Георгий Ямбашев, Максим Степанов, Иван Михайлов, Костя Кажаяев (снимкыште) араленыт. Нуным физкультурым тунуктышо М.С.Тимофеев ямдылен. Ёдыр-рвезе-влак эстафетыште нылымше верыш, а многоборьеште индешымшыш лектыныт. 286 участник кокла гыч Алёна Удалова личный первенствыште нылымше верым сенген налын.

Л.ГРИГОРЬЕВА ямдылен.

Пагалыме тунуктышо да тунуктымо пашан ветеранже-влак!

Элыште ик эн пагалыме пайрем – Туныктышын кечыже – дене саламлем.

Тунуктышын пашаже обществыште эре кугу пагалымаш дене аклатеш. Те изи йочам илыш корныш луктыда, шке семын шонаш, иктешлымашым ышташ, шкалан мутым кучаш тунуктеда. Тендан пашада кўкшө профессионализмом, мучашдыме порылыкым, уш-акыл поянлыкым, чытымашым йодеш. Садланак школ илыш кажне айдемын шўмешыже эн поро шарнымашым кода.

Тунуктымо пашан ветеранже-влаклан посна тауштем. Те Марий Эл Республикыште тунуктымо пашам вияндымашке аклаш лийдыме кугу надырым пыштенда.

Тунуктышо да тунуктымо пашан ветеранже-влаклан тазалыкым, сай илышым, у сенымашым, ласкалыкым тыланем.

Марий Эл Республикым Вуйлатыше А.А.ЕВСТИФЕЕВ.

Увер

Республикысе курчак театр «Большие гастроли для детей и молодёжи» программыште кокымшо ий участвоватла. Тиде программе радамыште 6 гыч 9 октябрь марте Йошкар-Олашке Тольятти гыч Курчак театр толеш. Изи йоча-влаклан «Репка» да «Курочка Ряба» спектакльлам ончыкта, а кугурак ийготан икшыве-влаклан – «Путешествие Голубой стрелы» йомакым.

Поро паша

Урок деч вара тунемше ден тунуктышо-влак ялнам эрыкташ лекна. Перчаткым чиен, пакетым кидыш налын, шўкшакым ўчаш-ўчаш погышна. Пашанам ончалмек, чонланат сайын чучо.

Олеся ЕЛЬМЕКЕЕВА.
У Торъял, Тошто Торъял.

Историйым шергалына

Шым ий шуйнышо сар (1756-1763) годым 1760 ий 9 октябрьыште руш войска Берлиным сенген налын. Тиде сар XVIII курымысо эн кугу военный конфликтлан шотлалтеш. Тунам Европысо чыла кугужаныш шке эрыкше верч кредалын. Пруссий Прибалтикыш ынже керылт манын, Россий сарыш ушнен.

Сенгымаш тоштер (Москва) да «Российын почтыжо» «Нарисуй Ёлку Победы» у ий открытке конкурсым увертареныт. Конкурсышко 7-17 ияш-влак ушнен кертыт. Паша-влакым 31 октябрь марте колтыман.

Журна кўшыч кая – шыже кужун шуйна.

4 гыч 14 октябрь марте Подписке декаде эрта. «Ямде лий» газетлан 280 тенгеат 80 ыр ак дене возалташ лиеш.

Лебе шыже кужу телым конда.

12 гыч 14 октябрь марте «Каменная речка» санаторий-профилакторийыште «Я Добро-волец» регион-влак кокласе школ эрта. 14-30 ияш ўдыр-рвезе-влак ушнен кертыт.

Еш – илыш кече

Тамара Кильмаевам талантан мурызо семын Пошкырт кундемыште шукин палат. Тудын вес профессийжат уло – 3 шочшан ава. Тамара Владимировна ден Евгений Гайнияхметович 18 ий келшен илат. Тамара Калтаса район Калмаш ял гыч, пелашыже – Балтач район Нөлпер гыч. Кызыт Нефтекамск олаште илат.

«Еш – кугу пиал, волгыдо илыш...»

– Икымше йоча шочмеке, чонышто могай шижмаш лийын?

– Икымше йочам моткоч вученна. Тудым шортньо падыраш гай онченна. Пелашемын ачаже мыланна моткоч полшен, сандене нелылыкым шижын огынал. Алинан 3 ияш улмыж годым кочаже ош түня дене чеверласыш. Йочам пукшаш-йүкташ, чикташ күлеш, тудым чын шуарыман, сайлан туныктыман, осал деч аралыман. Тыгак шочшын талантшым жапшытыже ужын шуктыман.

– Те чүчкыдын гастроль дене коштыда. Ешыште тиде вашумылыдымашым огеш лук?

– Тидын шотышто уда шомакым нигунам колын омыл. Йоча-влак мыланем у шўлышым пуат, кугу энгертыш улыт. Алина ўдырем ялысе концертлаште шкежат мастарлыкшым ончыкта.

– Йоча-влак тендан корно дене каяш огыт шоно?

– Алина 9-ше классыш вончыш. Тудо Нефтекамск олаште музыкальный школышто фортепьяно дене шокташ 3 ий тунемын. Изирак эргым-влак мурымем колытат, почешем мурат, но сем деке шўман улмыштым ом шиж. Эше изирак улыт. Можыч, икмыняр ий гыч талантышт почылтеш.

Йоча-влак Нефтекамск олесе 6-шо номеран школыш коштыт. Алинан усталык шўлышыжō шижалтеш. Тудо тыглай предметым шедеврш савырен кертеш. Математике ден информатике урок-влакым йōрата, программист лияш шона. Спорт дене кылым куча, куржталмаште ик гана веле огыл сенышыш лектын. Станислав 4-ше классыште тунемеш. Сўретлаш кумылан, труд урокыш куанен коштеш. «Оригами» технике дене тўрлым ыштылеш. Мōнгō толешат, интернетыште онгай фигурым муын луктешат, инструкцийжым лудын, шке гыч ышта. Ача-авадан кид дене ыштыме арвер – кугу пōлек. Изи Гена йоча-садыш коштеш. Чыланат аваштлан кертмышт семын сурт сомылкам ышташ полшат. «Еш – кугу пиал, волгыдо илыш. Кунам воктенет лишыл енет уло, чонлан куанле», – оила

Кок ий ончыч Алина ден ачаже Анапыш канаш миеныт. Нунылан у вершōрым, йот элла гыч толшо калыкым ужаш, тенгызыште йўштылаш келшен. Уло чонышт дене канен толыныт. Тиде пиалан татым тачат куанен шарналтат. Эрге-влакымат намиен кондаш шонымашышт уло.

Тамара Владимировна.

Кильмаевмыт еш кенезым Балтач район Нөлпер ялыште эртра. Пакча шентелнак Карш энер йоген эрта, тушто йоча-влак, вўд гыч лекде, ужава гае йўштылыт. Серыштыже модыт, колым кучат. Снегым, мōрым погат. Тамара Владимировна пеледышым моткоч йōрата. Сад-пакчашкыже лектат, шинчалан йыли-юли веле коеш, пуйто йомак тўняш логалынат. Могай гына пеледыш уке! Розаже тўрлō-тўрлō, сальвий тора гычак тул гай волгалтеш, астра лумла, яндар канде кава гай коеш, бархатцы – чылт кавасе шўдыр. Пеледыш озымым пазарыште налыт, ава ден ўдыр келшышым пырля ойырат. Шындымеке, нуным кушташ йоча-влак полшат.

– Тамара Владимировна, те мурылан мутым возеда. Шочшыда-влаклан мурым пōлеклаш шонымаш лектын огыл?

– Усталык шўлышан кажне ен шке падырашыжлан шарнымашеш кодшо пōлекым ышташ шона. Сўретче портретым сўретла, поэт почеламутым воза, тўрлызō эсогыл тўрым тўрла. Чын каласышда, мый мурылан мутым келыштарем. Шонымаш тыгай уло, вуйышто пōрдеш, илышыш шындараш веле кодеш.

Х.АЛЕКСАНДРОВА.

Аван шїм тугай:
икшывыжым мок-
тат – куана,
орлат – когарга.

Пайрем дене!

8-ше «Б» класс вуйлатышына С.А.Росляковам пайрем дене шокшын саламлена. Пенгыде тазалыкым, чон ласкалыкым, кужу ўмырым, усталык пашаште сенымашым тыланена! Тек тунемше-влак тендам эре куандарат, сай отметкылан гына вашмутым пуат.

Тўняште туныктышо огеш лийгын, кў мемнам туныкташ тўналеш? Мемнан 2-шо номеран Шернур школышто тыгай пайремым сайын палена да ийеда пайремлена! Кажне классыш пурет – сылне пеледыш аршаш-влак шинчам куандарат.
Катя РЫБАКОВА.
Шернур посёлко.

**5 октябрь –
Туныктышын
тўнямбал кечыже**

Йōратыме туныктышо-влаклан пеледыш аршашым кучыктена, тазалыкым да пиалым тыланена!

Илья НИКОЛАЕВ.
Энерсола.

Пагалыме туныктышна-влак те мыланна ушинчымашым пуэда, ушнам пойдареда. Тыгай суапле пашаланда кугу таум ойлена!

Миша АЛЕКСАНДРОВ.
Морко, Коркатово.

Саламлена!

Туныктышына-влакым саламлена. Тазалыкым, пиалым тыланена. Тендан пашада неле да кўлешан. Те мемнам шонаш, нелылыкым сенаш туныктеда. Поро кумылдам шўмыштына ашнаш тўналына.

Аня РОМАНОВА.

Икымше туныктышем – Марина Васильевна Волкова. Мыйым лудаш, возаш, шотлаш, поро кумылан, сай айдеме лияш туныктен. Ныл ий писын эртен кайыш. Марина Васильевналан таум ойлем да чыла сайым тыланем.

Настя ОРЛОВА.

Туныктышын кечыжлан муро ден почеламутым тунемна, пеледыш аршашым ямдылышна. Мый туныктышо-влакым моткоч пагалем. Шкеат туныктышо лийнем.

Ксения ОКУНЕВА.
Марий Турек, Сысоево.

Школем

Мый кумшо классыште тунемам. Мемнан школна пеш кугу, тыште шуко йоча тунемеш. Школыштына тўрлō онай вер уло. Спортзалыштына физкультур урок эрта. Тушто ме куржталына, тўрлō спорт модыш дене модына. Школ библиотекештына кына аралалтеш. Ўдыр-рвезе-влак тушко чўчкыдын коштыт.

Данил ДЕРЯБИН.
Медведево, Руэм.

Йōратыме предметем

Мый 8-ше классыште тыришен тунемам. Йōратыме предметем – обществознаний. Тудым школ директор Сергей Михайлович Халтурин вўда. Тудо чыла теме-влакым рашумылтара.

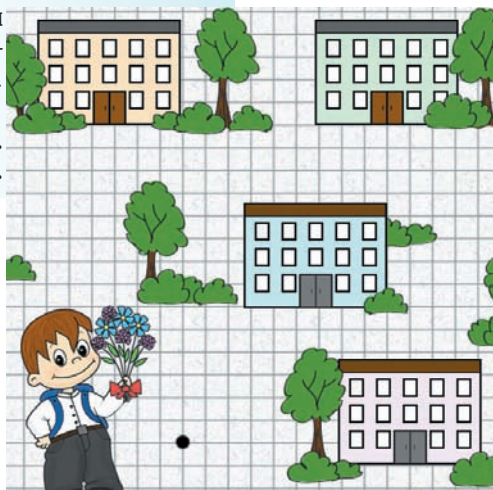
Алина ПОЛУШИНА.
Советский, Ўрша.

Пагалем

Марий йылмым да литературы туныктышо А.М.Барабанщикова – школыштына пагалыме да йōратыме айдеме. Урокшым онайын эртарам, шуко ум пален налаш лиеш. Кажне тунемшын кумылжым савырен мошта. Алевтина Максимовна мыйым сылнымут дек шўманден. Туныктышемем полшымыж дене тений Мордовийыште эртаралтеш «Роль родного языка в моей семье» конкурсышто кокымшо верым сенам налынам. Тудым Туныктышын кечыж дене саламлем.

Юлия ИВАНОВА.
Кужэнгер, Шорсола.

*Туныктышо...
шомакшак
могай!*

Мичу туныктышыжым саламлаш вашка. Тудо кудо школышто тунемеш?

Россий писатель ушемн енже, «Ший памаш» сылнымут фондын В.Абукаев-Эмгак лүмеш эртарыме сылнымут конкурсын лауреатше (2015 ий), Родо-тукым финн-угор калык-влак Эстон программн да Финн-угор сылнымут ассоциацийын премий-ышт дене палемдалтше (2017 ий) Светлана Бессонова «Май кечын ўмаже» книгаже лектын. Тудым Олык Ипай лүмеш премийлан темла.

Светлана Бессонова шочмо Волжский район Учимсола школыш куржталмыж жапыште сылнымутлан шке гыч шўманын. 4-ше классыште тунеммыж годым ныл корнан «Шырчык» почеламутшо «Ямде лий» газетеш савыкталтын. Икымше туныктышыжо Ефросиния Ивановна Дурманаева тудым чумыр класс ончыл-но мокталтен. Йоча газет дене умбакыже кылым кучаш темлен. Туныктышын акше изи ўдырлан сылнымут аланыш «чонешташ» шулдыр дене иктак лийын.

Туныктышын акше

Кызыт Светлана Бессонова – латкум книган авторжо. Тўн шотышто йоча писатель семын палыме. Икшыве-влаклан «Юзо шер» (2010 ий), «Чачавий ден Уनावий» (2011 ий), «Латкок тылзе» (2011 ий), «Ковышта эрге» (2014 ий) да моло книга-влакым рушла да марла пўлеклен. Кугыен-влаклан ныл книгаг савыктен луктын.

– Творческий пашаштем ятыр пайдале кангашым Марий Элын калык писательже Аркадий Богданов пуа, – ойла Светлана. – Икшыве-влаклан возымо годым писатель Светлана Архипова деч шукилан тунемам. Тудак мыйын сылнымутем лончыла.

Сўретче Светлана Тупицына йоча книгаг-влакым сылне сўрет дене сўрастара. Ик семын шонен, икте-весым умылен, келшен пашам ыштымылан чылаштан кугу таум ойлем. Кеч-могай сенгымашке шуаш чот тыршыман.

Кок шочшан ава: вич ияш Камилла йочасадыш коштеш, а Карина 9-ше классыште «4» да «5»-лан тунемеш – сюжетым илыш гыч налеш. Ўдыр-влакын кажне ончалтышышт, пелештымышт, ошкыл колтымышт, «Авай, пеш сайын возет!» манмышт – чылажат Светлана йоча сылнымутым возаш таратат. Камилла аважын йомакше-влакым йўкын

Ўшаным пуэн

Светлана Бессонова «Шонен пыштым мучаш марте шуктыман» ўжмаш дене ила да тўрлў кўкшытан сенгымашке кыртменақ шуэш. Тек ты ганат йоча писательын луд-шонымыжо шукталтеш!

луд-м ы м

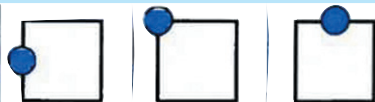
к о л ы ш т а ш

йўрата, а почеламутшо-влакым йочасадысе пайремлаште кугешнен каласкала. Карина шкежат возкалаш тўча. Волжск олан шочмо кечыжлан увертарыме конкурсышто «Волжск ола» почеламутшо дене районышто 3-шо верым сенен налын.

Д.ГРИГОРЬЕВА.

Пайрем дене!

Туныктышо – мемнан кокымшо ава. Йўратен да пагален шогыза, Тудын мутшым колыштса, Тудын ойжым шуктыза.

Радамым шуйо

Яра клеткыш могай квадратим шындет? Сўретле.

Куанен коштам

Школнам 1986 ийыште почмо. Тудо Семёновка селаште верланен. Школым Юрий Дмитриевич Антропов вуйлата. Поро кумылан шуко туныктышо тыште пашам ышта. Кызыт баскетбол да волейбол дене модаш у площадкым чонат. Ўмаште спортзалым олмыктеныт. Йоча-влакын куанышт – бассейн. Нуно физкультур урокышто йўштылыт, тыгак урок деч вара куанен коштыт. Мемнан школышто спортлан кугу тўткышым ойырат.

Алёна ВЕРЁВКИНА.

Йошкар-Ола, 21-ше №-ан школ.

Урокшо пеш онай

Туныктышо ава гаяк.

Тудо йоча-влакым чын илыш корныш лукташ тырша. Южгунам вурсалта, кўлеш годым мокталта. Мыйын йўратыме туныктышем – класс вуйлатышына И.Г.Петрова. Тудо ИКН-ым вўда, тыгак психолог семын ышта. Урок онай лийже манын, Ираида Геннадьевна тўрлў йўным кучылтеш. Класс вуйлатыше семын мероприятийым, конкурс-влакым эртара, экскурсий дене коштыкта. Тений кенежым класс дене Юринысе Шереметев замокыш, кодшо ийын Козьмодемьянскыш миенна.

Олеся ВОЙКИНА.

Шернур, Эшполдино.

1905 ий декабрьысе ик кечын, кастене, Озан олесе учительский семинарийын канцелярийышкыже марий-влак ятырын погыненыт. Каңашышаш тун йодыш тыгай лийын: шочмо йылме дене газетым да журналым лукташ тунгалаш кулеш. Тунам Владимир Мухин-Сави каласен:

– Мемнан коклаште почеламутым возышо енат уло.

Тиде мутлан шукушт огыт ушане да манят:

– Марий йылме дене почеламутым возаш лиеш мо?

– Лиеш але уке – вара каласеда. А кызыт йолташнан возымыжым кольштса.

Тыге манешат, Мухин «Ото» почеламутым лудын пуа. Колыштшо марий-влак ик жап шып шинчат, самынышт ала-мом шонкалат, вара ячаш тунгалыт:

– Тидым ко возен?

Мухин тыштак шогышо рвезым кидше дене ончыкта:

– Уна, тиде рвезе, Сергей Григорьев, возен.

Тунамак ала-кудыжо кычкырал колта:

– Молодец, Сергей! Керат!

Тидын нерген Сергей Григорьевич Чавайн (Григорьев) 1935 ийыште «Поэт лумем кузе лекте» статьяштыже возен. «Ото» почеламут 1905 ий 2 декабрьыште сералтын. Вара, совет власть ышталтмеке, поэт тиде стихым кок гана узден да вашталтен. А эн ончыч возымыжо кужу огыл – улыжат лу корнан, 52 шомакан. Книгалашке, тыгак Чавайнын том дене савыктыме ойпогылашкыже лач тиде – икымше вариант – пурталтын. А 1920 да 1926 ийлаште торлатен да ешарен серымыже эреак калык шинча деч ордыжеш кодеш. Шоналташ гын, мыланна, кызыт илыше тукумлан, нунат онгай улыт. Ме тушто мо нерген ойлалттым, авторын кузе да мом вашталтымыжым палышаш улына.

Тидымак каласен кертына «Ото» почеламутым рушлашке кусарыме нерген. 1935 ий гыч тунгалын (тунам Сергей Чавайнын сылнымутым сераш тунгалмыжлан 30 ий теммым Марий область мучко пеш кумдан палемденыт), «Отым» шагал гын ныл гана кусарыме. Эн ончыч ты пашам Виче (Киров) кундемеш шочын-кушшо руш поэт Филипп Дудоров шуктен. Тудын кусарымыже «Марийская правда» газетеш 1935 ий 30 декабрьыште савыкталтын. Критик Ахмет Асылбаев 1960 ийыште Сергей Чавайн нерген статья серымыж годым тудын «Отыжым» руш йылмылан пеш сайын келыштарен. Тунамак тиде стихым Моско поэт-влак Сергей Поделков ден Александр Казаков кусареныт. Книгалашке ала-молан шукуж годым А.Казаковын ямдылымыжым пуртат, а вет Поделковат шке сомылжым пеш устан шуктен. Шкенжын икымше почеламутшым 1920 ий кенезым торлатылмыж годым С.Чавайн тушко юмылан кумалме суретым пуртен. Но варарак совет власть юмылан ушанымым, религийым осал пашалан шот-

лаш тунгалын, отыш кумалаш коштшо-влаклан турло чаракым шындылын. Почеламутым 1926 ийыште печатлаш ямдылымыж годым поэт кумалме нерген шомаклам луктын шуэн.

Торлатыме кок стыхыштат мучаш икгайракак. 1926 ийыште Чавайн возен:

«Тымык ото уло мемнан элыште...»

Марийын шонымыжо вашке ынде шуэш.

Марий калыкат, ушнен, ласкан илаш тунгалеш.

Тылеч ончычшо «Марийын кумалмыже вашке ынде шуэш» манын улмаш. Поэтын «Марий калыкат, ушнен, ласкан илаш тунгалеш» манме ойжым лудмо годым тебе мом шотыш налман: тунам, 1920 ий кенезым, марий автономийым ышташ ямдылалтме паша виян каен шоген. Кум губерний коклаште шеледен пытарыме марий калыклан иктыш ушнаш, ик ой дене пырля илаш тунгалаш корным почшо декретым луммо марте кум тылзат пеле гына кодын улмаш. Калыкнан чынжымак телешке шум-чонан шочшыжо-влак автономийым ыштыме нерген йодышым турло кукуштан погынымашлаште ик гана веле огыл каңашеныт. Совет пагыт нерген кызыт турлыжымат ойлат гынат, лач тиде власть марий калыкын автономий нерген волгыдо шонымашыжым илышыш пурташ йоным ыштен.

Неле лийын «Ото» деч «Элнет» марте нангайыше корно. Но тудым Сергей Григорьевич ушанлын тошкал эртен, поэт да айдеме лумжым кеч-кунамат кушнө кучен. Жал, умыржө вий-куатым поген шуктым да талант пелед шумо жапыште лугыч лийын. Ош туняшке толмыжлан таче, 6 октябрьыште, 130 ий темеш.

Гельсий ЗАЙНИЕВ.

Ото

Ик тымык ото уло мемнан элыште,

Шога тудо ото кугу ер серыште.

Тушто ладыра деч ладыра пушенге кушкеш,

Тушто мотор деч мотор саска шочеш,

Тушто, ужар лышташ лонгаште,

шүшпык мура,

Тудо ото гыч ерышке яндар памаш йога.

Тушто шудыжат ужаргырак,

Тушто пеледышат сылнырак.

Тудо отым мый йоратем,

Тушто пушенге руышым мый вурсем.

1905 ий 2 декабрь.

Ото

Ик тымык ото уло мемнан элыште,
 Шога тудо ото кугу ер серыште.
 Тудо ото гыч ерышке яндар
 памаш йога,
 Ужар лышташ лонгаште
 шўшпык мура.
 Тушто ладыра деч ладыра
 пушенге кушкеш,
 Тушто мотор деч
 мотор саска шочеш.
 Ужар ото ўмбалне, кўшнө, ик турий
 Тўням моктен мура.
 Ладыра пушенге лонгаште
 ош марий
 Кава юмылан кумалын шога.
 Чылт-чылт кўртным марий пералта,
 Ош лум гай пондашыжым
 пурла кидше дене ниялта:
 – Кугу юмо, калыклан ласкалыкым пу,
 Чыла тўнялан тыныслыкым пу!
 Йырваш пеледыш пеледеш,
 Сылнын, тамлын ўпшалтеш.
 Тўрлө-тўрлө чонанже, куанен,
 Тўняште лўшкалтеш.
 Марийын кумалмыже
 вашке ынде шуэш:
 Марий калыкат, ушнен,
 ласкан илаш тўналеш.
1920 ий 8 июль.

Ото

Ик тымык ото уло мемнан элыште,
 Шога тудо ото кугу ер серыште.
 Тудо ото гыч ерышке
 яндар памаш йога,
 Ужар лышташ лонгаште
 шўшпык мура.
 Тушто ладыра деч ладыра
 пушенге кушкеш,
 Тушто мотор деч мотор
 саска шочеш.
 Ужар ото ўмбалне, кўшнө, ик турий
 Тўням моктен мура.
 Ото воктен ик марий
 Мландым курал шога.
 Чылт-чылт кўртным марий пералта,
 Ош пондашыжым
 пурла кид ден ниялта.
 Калыклан ласкалыкым шона,
 Чыла тўнялан тыныслыкым вуча...
 Йырваш пеледыш пеледеш,
 Сылнын, тамлын ўпшалтеш.
 Тўрлө-тўрлө чонанже, куанен,
 тўняште лўшкалтеш.
 Марийын шонымыжо
 вашке ынде шуэш.
 Марий калыкат, ушнен,
 ласкан илаш тўналеш.
1926 ий.
 Текстым да рушлаш кусарыме почела-
 мут-влакым https://vk.com/yamde_lii
 группышто ончыза.

Чонлан шерге пайрем

1 октябрьште Памар клуб да
 книгагудо пашаен-влак селаште
 илыше илалше ен-влакым пай-
 рем дене саламленыт.
 Библиотекарь С.А.Голомидова
 тиде пайремын историйже нер-
 ген каласкален. Йоча-влак
 мурым муреныт, почеламутым
 каласкаленыт, кажне шонгы-
 енлан пенгыде тазалыкым,
 поро да весела кумылым, пи-
 лым тыланеныт. Шонгыен-влак-
 лан изирак, но чонлан шерге
 пайремын эртареныт.

И.СЕМЕНОВА.

Волжский район.

9 октябрь – Почтын кечыже

Айста модына

Йоча-влак кок тўшкалан шелалтыт.
 Сигнал почеш кажне команде гыч икымше
 модшо-влак шке «базышкышт» конверт деке куржыт.
 Тушто соперник-влакын лўмыштым возымо. «Почталъон»
 конвертысе лўмым уло йўкын ойла, вес командысе йоча
 «Мый!» манын кычкыралшаш. «Почталъон»
 адресат деке писын куржеш да конвертым
 кучыкта. Тыге моло-влакат ыштат. Серыш-вла-
 кым писынрак намиен шуктышо команде
 сенгышылан шотлалтеш. Кажне лўмын значе-
 нийжым кўчыкын возен пөлеклыза.

**Йиде изи
 ўдыр курчак
 дене модеш,
 а ме ўшане-
 на, лудшы-
 на-влак кидыш-
 тышт «Йиде
 лийым» кучат.
 ГАЗЕТАН
 ПОДПИСКЫМ
 ЫШТЫЗА.
 ИНДЕКС –
 П4696.**

**11 октябрь –
 ўдыр-влакын
 кечышт**

**«Йиде лий»
 дене йолташ лий!**

**Синк-
 вейн**

Ўдыр
 Мотор, чолга.
 Мура, кушта, шыргыжеш.
 Мый марий ўдыр улам.
 Шўдыр.
Кристина ЗОРИНА.
 Морко,
 Эгерсола.

Сүретым чиялте

Шольым

Мыйын изи шольым шочын. Ольош лұмым пуэнна. Тудлан кум тылзе. Мый тудым моткоч йöра-тем. Ольош – шöртнö падырашна. Эрдене кынелам, вигак тудын деке вашкем. Шольым ниялтем, шупшалам, «Кузе маленат?» – йодам.

Сева НИКИТИН.

Кужэнгер,
Шүдымарий.

«Шыжымсе йомак»

ТУШТО

Той Метрий кычкыралеш, да йоча-влак погынен шинчыт.

Ош пасу, шем туш, кө тудым ўда, тудак пога.

Елена КОРОБКОВА.
Йошкар-Ола.

**Сүретым ончен,
цифр-влак почеш
кроссвордым темыза.**

Кластер

Марина УРАЗАЕВА.
Морко, Шүргыял.

Алфавит

«Тэ» воктене «У» шога. Тудо тыге возалтеш. Мутет уло тудланат? «У» ден «Ушкар» тўналеш.

«У»-лан лишыл «Ў» буква. Тудо тыге возалтеш. – Мутем уло тудланат. «Ў» ден «Ўшкыж» тўналеш.

С.БЕССОНОВА.

Кроссворд

– Эргым, таче школыш-то мом пален налыыч?
– Кокымшо урок деч вара мўшкыр шужа.

Ц и ф р -
влакым алфавитысе буква дене вашталтен, калыкмутым пален налыда.
22,23,15,6,14,29,6
34,20,6
17,15,28,32,12
12,1,36.

Ольга СТЕПАНОВА.
Морко,
Шап Унчо.

Индекс: Марий Элыште, Пошкырт ден Татарстан кундемлаште - П4696. Тираж 1150 экз. Заказ 1808. Формат – А-4-8. Директор-тўн редактор Л.В.Семенова.

УЧРЕДИТЕЛЬ-ВЛАК: Марий Эл Республикысе культур, печать да калык-влакын пашаш шотышто министерстве, «Ямделий» газет» кугыжаныш унитарный казна предприятий.

Газетым Массовый коммуникаций сферыште да культур наследиим аралымаште законодательством шуктен шогымым эскерше Федеральный службыв Приволжский федеральный округысyo управленийыштыже регистрироватлыме. Номер – ПИ №ФС 18-1999, 2005 ий 10 февральыште пуымо.

Печатьыш пуымо жап – 14-00, фактически – 13-00.

Авторын да редакцийын шонымышт тўрлö лийын кертыт. Серыш-влак мöнгеш огыт колталт. Ак – кутырен келшыме почеш.

E-mail: yamde_lii@mari-el.ru, yamde_lii@mail.ru
Сайтын адресше: yamde-lii.pro,
Тел. 8(8362) 45-22-82 (факс).

Газетым редакцийыште погмо да верстатлыме, «СТРИНГ» ИПФ ООО-што ямде оригинал-макет гыч савыктыме. Типографийын адресше: 424006, Йошкар-Ола, Строитель урем, 95.

Газетым Печать да массовый коммуникаций шотышто Федерал агентствын окса польшыж дене лукмо.

Редакцийын да издательнын адресше: 424006, Йошкар-Ола, СССР Вооружённый Вийын 70-ше идалькыше урем, 20 (юридический) Энеруьбал Амстердам, 1 (фактический).